

Mehiläishoitotuki CAP-rahoituskausi 2026

CAP-kooste 1/2026

Mitä naapurimaiden
tarhaajille kuuluu?

Elämää ilman
varroantorjuntaa

Kevätpäivät
kutsuvat maaliskuussa

ISSN 0783-3377 (painettu)

ISSN 2490-1709 (verkkojulkaisu)

Julkaisija:

Suomen Mehiläishoitajain Liitto SML ry
Finlands Biodlares Förbund FBF rf

Toimisto:

Ullanlinnankatu 1 A 3
00130 HELSINKI
010 387 4770, 044 306 3200
sml@hunaja.net
hunaja.net

Puheenjohtaja

Rami Heikkilä, 050 511 6908
rami.heikkila@hunaja.net

Toiminnanjohtaja, päätoimittaja

Susanna Eloranta, 044 506 3200
susanna.eloranta@hunaja.net

Viestintäasiantuntija, toimitussihteeri

Virpi Aaltonen, 050 382 2428
virpi.aaltonen@hunaja.net

Tutkimusasiantuntija

Anneli Salonen, 050 470 6411
anneli.salonen@hunaja.net

Mehiläishoidon neuvoja

Pertti Harmaala, 050 303 0890
pertti.harmaala@hunaja.net

Taitto

Hanna Hauta-aho / Hanna Hau Oy

Lehti ilmestyy 5 kertaa vuonna 2026
Tilaushinta 90 €

Seuraavan lehden materiaalit ja
ilmoitukset viimeistään 9.3.2026.
Lehti ilmestyy viikolla 17

Ilmoitushinnat löydät
nettisivuiltamme: hunaja.net/
mehilaistarhaus/mehilainen-lehti-ja-
muut-painotuotteet/mehilainen-lehti/

Jäsensivut:

hunaja.net/liitto/kirjautu-jasensivulle

Kannen kuva: Virpi Aaltonen
Takakannen kuva: Sanna Kängsep

Painopaikka:

PunaMusta, Tampere 2026

EMON MERKITSEMISVÄRIT

Varroan hallintaan etsitään uusia keinoja. Uudella Punkinhalaajat-palstalla varroantorjunnan hallitusti lopettaneet tarhaajat kertovat kokemuksistaan. Juhani Lundén kertoo oman tarinansa sivuilla 22–23.

Ahvenanmaan omenatarhoilla mehiläisten työtä osataan arvostaa. Pölytyspalvelua tarjoavien tarhaajien kokemuksia ja niksejä voi lukea sivuilta 24–25.

SML:n jäsenillä on monenlaisia jäsenetuja, ja jäsenmaksulla tukee myös alan eteen tehtävää edunvalvontatyötä ja viestintää. Hyviä syitä kuulua liittoon esitellään sivuilla 28–29.

SISÄLTÖ

- Juuri oikeassa seurassa
- Lennosta
- Mercosur, hunaja ja suomalainen realismi
- Tarkkaile tarhoja tinttien, tikkojen, tuulten ja tautien varalta
- Vuoden mehiläistarhaaja: Ammattitarhaaja ja yhdistysaktiivi
- Satokysely: Hyvä hunajakesä – odoista säistä huolimatta
- Luke seuraa mehiläistarhauksen kannattavuutta
- Viime kesän hunajasadon laatu hyvä
- Kanervahunajassa omanlaisensa proteiini koostumus
- Mitä kuuluu naapurimaiden tarhaajille?
- Tallinnan tapaamisen monet ulottuvuudet
- Kutsu Kevätpäiville!
- Tropilaelaps-punkki leviää kohti EU:n rajoja – mehiläishoitajilta vaaditaan valppautta myös Suomessa
- Pesätuen hakijoiden määrä edellisvuotisella tasolla
- Tunkkarin punkkitalkoot
- Elämää ilman torjuntaa
- Biodling och pollinerings-tjänst på Åland
- En pollineringsresa från Slovakien till Åland
- Mehiläispesien siirtolavat testissä
- Miten pesien siirtäminen vaikuttaa mehiläisiin?
- Hyviä syitä kuulua liittoon
- Hyviä syitä kuulua liittoon
- Stanislaw Honko in memoriam
- Tunnetko Suomen mehiläisalan avainluvut?
- Koulutusta
- Ilmoituksia

Miten mehiläiskausi meni naapurimaissa?

Tällä kertaa kysyimme NBBC-tapahtumassa Tallinnassa kolmelta mehiläistarhaajalta ja alan tutkijalta, mitä kuuluu mehiläishoitajille Virossa, Norjassa ja Tanskassa.

DANIIL BRANT, VIRO

Olen geeniteknologian opiskelija ja mehiläistarhaaja ja -jalostaja. Meillä on yhdessä toisen tarhaajan kanssa yritys, jolla on 200 pesää Etelä-Virossa Elvassa. Kasvatamme tarhauksessamme yli tuhat emoa vuodessa. Viime kausi meni melko hyvin, hunajan keskisato oli 47 kiloa pesää kohti. Jos kuitenkin katsoo sadon kehitystä viiden vuoden ajalta, sato on vähentynyt jatkuvasti. Vuonna 2021 keskisato oli meillä 100 kiloa pesältä. Viime kesänä haasteena oli todella märkä touko-kesäkuu. Lisäksi aurinkoisina päivinäkin tuuli, mikä haittasi parituumislennoja ja siten emonkasvatusta.

Satokausi on siirtynyt Virossa myös aiemmaksi. Syynä on ilmaston lämpeneminen ja toisaalta siirtyminen aikaisiin kukkivaan rypsiin ja rapsiin, joita ei tarvitse ruiskuttaa. Ne ovat tärkeitä ravintokasveja mehiläisille ja aikaistavat satoa. Omilla tarhoillani jopa 75 prosenttia sadosta tuli 10.5. mennessä. Tärkeää olisi, että mehiläishoitajat ottaisivat sadon aikaistumisen huomioon hoitotöissä esimerkiksi jaokkeita tehdessään.

Tuontihunajasta ja väärennöksistä puhutaan paljon, mutta Virossa vain 15 prosenttia myytävästä hunajasta itse asiassa on tuontihunajaa. Hunajan hinta pakkaajille myytäessä on kyllä laskenut, ja se on ammattitarhaajille haastavaa.

OLE KILPINEN, TANSKA

Olen mehiläisalan tutkija ja mehiläishoidon neuvoja Tanskan mehiläishoitajien liitossa. Lisäksi olen harrastetarhaaja, minulla on kolme mehiläispesää kesämökilläni Kulhusessa, Själlannissa. Olen koulutukseltani biologi, ja kiinnostukseni mehiläisiä kohtaan on lähtenyt siltä pohjalta. Tanskassa hunajasato oli viime vuonna keskimääräinen. Yleensä oma satoni on noin 40 kiloa, nyt sain 50 kiloa pesältä. Kevät oli kuiva, mutta sitten saatiin sadetta – kosteutta ja kuivuutta oli sopivassa suhteessa.

Tanskassa ammattitarhaus on vähenemässä. Siihen vaikuttaa ainakin se, että hunajan hinta ei ole kovin hyvä. Harrastetarhaajat voivat myydä suoramyynninä hunajansa ihan kohtuulliseen hintaan, mutta pakkaajille myytäessä hinta on matala. Se on mehiläishoitajilla iso puheenaihe Tanskassa.

Talvitappiot olivat meillä viime vuonna todella isot, 25 prosenttia, todennäköisesti varroan takia. Tanskassa puhutaankin tällä hetkellä paljon siitä, miten varroan kanssa voitaisiin toimia toisin kuin nyt. Millaisia uusia tapoja voisi olla pitää varroatilannetta kurissa vähemmällä käsittelyllä. Se vaatii tarhaajilta kokonaan uudenlaista ajattelua.

BJØRN DAHLE, NORJA

Olen mehiläisalan tutkija, mehiläishoidon neuvoja ja harrastetarhaaja. Omia pesiä minulla on kolme, ja tutkimuspesiä hankkeessamme on 70. Kaikki sijaitsevat Oslon ympäristössä. Olen huono puhumaan hunajasadosta, sillä tutkimuspesillä pyrimme välttämään hunajan kertymistä pesiin, se on vain tahmea sivujuonne! Tutkimuspesillä sato oli viime vuonna alle 10 kiloa pesää kohti, koska teimme paljon jaokkeita. Lisäksi pesissä on runsaasti varroaa, sillä tutkimme varroantorjuntajien lopettamisen vaikutusta mehiläisyhteiskuntiin. Yleisesti Norjassa sato oli viime vuonna keskimääräinen tai hiukan parempi. Sanoisin, että satoni oli sellaiset 40 kiloa pesää kohti.

Yleensä sato korjataan kerran kesässä, noin 10.7., kanervasta tulee lisäksi satoa myöhemmin. Meille tuontihunajaa tulee melko vähän, ja se tulee norjalaisten mehiläishoitajien omistaman yrityksen kautta. Kontrolli tuonnissa on melko hyvä, eivätkä väärennökset ole olleet niin iso puheenaihe.

Sen sijaan tällä hetkellä puhutaan siitä, miten tulisi suhtautua EKM:n ja toukkamädän torjuntaan. Nyt meillä pitää hävittää sairas yhteiskunta kalustoineen, mikä on aika brutaalia ja aiheuttaa suuria taloudellisia menetyksiä. Muita huolia ovat ilmaston lämpenemisen aiheuttama sikiökauden pidentyminen, jolloin varroa pärjää paremmin. Lisäksi itse tutkijana olen huolissani Vespa velutinan ja Tropilaelapsin leviämisestä.

Tuo hunajapurkkisi Kevätpäiville

Liiton Kevätpäivillä Lahdessa 14.–15.3. järjestetään muun ohjelman ohessa hunajapakkausten katselmus. Ota siis oma purkkisi tapahtumaan mukaan! Saat palautetta pakkauksestasi ja hyvässä lykyssä yleisöäänestyksen ykkössijan ja palkintolahjakortin. Katselmuksen tarkoituksena on paitsi antaa palautetta sitä toivoville myös tarjota inspiraatiota ja intoa pakkausten ja etikettien kehittelyyn.

Neuvoja tarhaajien talousasioihin

Myös mehiläishoitajat voivat saada neuvontaa Ruokaviraston Neuvo-palvelusta. Palvelussa neuvojana toimiva mehiläishoitaja **Jaakko Perälä** toteaa, että tarhaajille soveltuva neuvontaa on tarjolla ainakin talousasioihin. Perälä on auttanut mehiläisalan yrittäjää muun muassa tarhauksen kehittämissuunnitelmien teossa. Hän toteaa, että kannattaa kysyä rohkeasti, olisiko palvelusta apua omiin haasteisiin.

Neuvonnan asiakkaalla tulee olla tilatunnus, jonka saa kunnan maaseutu-toimistosta. Ruokavirasto korvaa neuvonnasta 75 €/h. Mikäli neuvonnasta veloitetaan enemmän, asiakkaan tulee maksaa loppuosa itse. Lisäksi asiakkaan tulee maksaa palvelusta arvonnaisvero. Löydät palvelun sekä neuvojien listauksen Ruokaviraston nettisivuilta.

Tarkkaile tarhoja tinttien, tikkojen, tuulten ja tautien varalta

Mehiläispesiä kannattaa tarkkailla ajoittain talvellakin, jotta yllättävät luonnonolot tai eläimet eivät pääse häiritsemään mehiläisten talvehtimista. Syksyn ja talven mittaan liittoon on ilmoitettu runsaista varroamääristä pesissä. Jos sellaisesta on viitteitä omassa tarhauksessa, on hyvä varautua tekemään kevättorjunta.

Pesiä kannattaa käydä aika ajoin vilkaisemassa varsinkin myrskyjen ja navakoiden tuuliolojen jälkeen. Tarhoilla on tärkeää olla yhteystiedot. Tällöin myös sivulliset voivat ilmoittaa, jos havaitsevat tarhoilla tapahtuneen vahinkoja.

Joulu on juhlistu ja uusi vuosi alkanut. Mehiläistarhaajien syksyn puurtaminen ja linkouksen uupumus ovat tipotiessään ja optimisimi tulevan kesän hunajasadosta kiiluu jo silmissä.

Talvella ei isommin varsinaisia hoitotoimia tehdä, mutta myrskyjen jälkeen on kuitenkin hyvä käydä tarkastamassa, onko mehiläistarhoilla kaikki kunnossa. Tiedossa ei ole, että kaatuneet puut olisivat tänä talvena rikkoneet pesiä, mutta myrskyn irrottamista pesien katoista on kuulunut juttua eri puolilta Suomea. Myös lentoaukon lumisuojuksi asetetut levyt ovat saattaneet lennellä tuulen matkassa.

Muutamia ilmoituksia on tullut lisäksi lintujen tekemistä tuhoista. Talitintit pitää yleensä kurissa suodatin-kankaasta tai vastaavasta materiaalista pesän ympärille tehty suojaus, mutta tikkoja sellainen ei tunnu estävän. Niitä varten tarvitaan tukevampaa metalli- tai muoviverkkoa.

Talvella ehtii myös pohtia, miten kesä oikein meni. No menihän se. Karhuista oli enemmän riesaa kuin koskaan aiemmin ja parveilu oli muutamilla alueilla ennennäkemätöntä. Mutta hunajaa tuli harvoja alueita lukuun ottamatta varsin hyvin. Eräs tarhaaja totesikin, että hunajaa tuli ovista ja ovenkarmien raoistakin.

Lämmin syksy oli punkeille juhlaa

Sitten alkoi kummallinen syksy, jona lämpöä riitti ja myöhäiset mesikasvit antoivat satoa normaalia pidempään. Niinpä sadonkorjuuta ja elokuun punkintorjuntaa viivästyttiin tavanomaisesta. Lämpimässä säässä myös sikiöinti pesissä jatkui, mikä oli yhtä juhlaa varroapunkille. Alkupalven oksaalihapotuksessa onkin löytynyt paljon punkin tappamia yhteiskuntia. On tullut ilmoituksia, joissa kerrotaan, että tarhan seitsemästä pesästä viisi on jo kuollut. Paljon on havaittu myös selkeästi heikenneitä pesiä. Onneksi tuhot vaikuttavat tarhakohtaisilta. Varroaan kuolleen tarhan läheisyydessäkin on voinut olla viereinen tarha, missä on kaikki kunnossa ja pesät ovat vahvoja. On myös alueita, joilla punkkien aiheuttamista ongelmista ei ole mitään tietoa, ja hyvä niin.

Kuva 1. Esikotelomätä löydökset maakunnittain. Mitä tummempi alue, sitä enemmän esikotelomätää esiintyy. Lähde: Ruokavirasto.

Punkkien suuri määrä on näkynyt myös SML:n havaintotarhaajien punkkipohjilla. Oksaalihapotuksen jälkeisessä punkkien laskennassa on löytynyt paljon punkkeja. Jopa yli tuhat punkkia pudottaneita pesiä. SML:n ohjeistuksessa sanotaan, että jos oksaalihapotuksessa tippuu yli 200 punkkia, kannattaa harkita ylimääräistä kevättorjuntaa heti puhdistuslennon jälkeen.

Esikotelomätää paikoin melko paljon

Ruokaviraston viimevuotisista tilaistoista nähdään, että esikotelomätää esiintyy tällä hetkellä tietyillä alueilla varsin yleisesti ja toukkamätäkin on lisääntymään päin. Vuonna 2025 Ruokaviraston Kuopion laboratoriossa tutkittiin 1 342 mehiläistutkimuksiin lähetettyä näytettä 377 eri pitopaikasta. Esikotelomädän osoitukseen lähetettiin yhteensä 987 näytettä 320 eri pitopaikasta. Näistä positiivisia oli 68, eli lähes 7 prosenttia lähetetyistä näytteistä. Suurin osa esikotelomätää aiheuttavan *Paenibacillus larvae* -bakteerin löydöksistä tehtiin hunajanäytteistä; vain yksi positiivinen näyte havaittiin sikiökakusta.

Muista taudinaiheuttajista toukkamätää aiheuttavaa *Melissococcus plutonius* -bakteeria todettiin 26 eri näytteessä. *Nosema apis*- ja *Nosema sp.* -sienilöydöksiä havaittiin kaksi, yksi molempia lajeja.

Kuvassa 1 nähdään positiivisten esikotelomätänäytteiden jakautuminen maakunnittain. Ruokavirastoon lähetettyjen näytteiden valossa haastavin tilanne on Kymenlaaksossa, Etelä-Pohjanmaalla ja Satakunnassa, mutta jonkin verran esikotelomätää esiintyy koko Etelä-Suomessa. Esikotelomädän esiintymisalueilla omavalvontanäytteiden ottaminen on tarpeen ja mehiläis-pesäkauppoja tehtäessä on välttämätöntä, että pesästä on otettu puhtaaksi todettu EKM-näyte. ●

TEKSTI JA KUVAT PERTTI HARMAALA

Pitkä, lämmin syksy suosi varroan lisääntymistä. Paikoin onkin tullut ilmoituksia runsaista punkkimääristä. Kuvassa on esimerkki oksaalihapotuksessa punkkipohjalle pudonneista punkeista. Punkkeja on pudonnut lähes 1 600 kappaletta eli kevättorjunta on enemmän kuin tarpeen.

Talitintit voivat tehdä merkittävää tuhoa erityisesti kevytpeäkalustolle. Pesät kannattaakin suojata joko kankaisilla hupuilla tai metalliverkolla, mikäli ympäristössä on myös tikkoja.

Viime kesän hunajasadossa maistuivat erityisesti heinäkuussa kukkivat kasvit. Horsmasta saatiin monin paikoin mainio sato.

SATOKYSELY:

Hyvä hunajakesä – oudoista säistä huolimatta

Satokyselyn mukaan viime kesän hunajasato ylsi 41,1 kiloon pesää kohti. Sato oli siis hieman keskimääräistä parempi. Kyselyyn vastasi 250 tarhaajaa eri puolilta Suomea.

Vuoden 2025 kesä yllätti taas kerran mehiläistarhaajat – ja varmaan myös mehiläiset – odottamattomilla sään muutoksilla. Alkukesä oli kylmä ja sateinen, ja kesä pääsi vauhtiin vasta heinäkuun alkupuolella. Koska vadelman sato jäi eteläisessä Suomessa paikoin saamatta, pelättiin kokonaishunajasadon jäävän alhaiseksi.

”Pääsatokasvi on aina ollut vadelma – paitsi menneenä kesänä, koska sateet alkoivat juhannuksesta vadelman kukinnan ajaksi”, eräs kyselyyn vastannut kertoi.

Koska kasvimaailma oli kylmyyden vuoksi myöhässä ja monet satokasvit kukkivat vasta heinäkuussa, saatiin monin paikoin kuitenkin odotusten vastaisesti hyvä hunajasato. Nopea säätilan muutos kesäkuun kylmistä heinäkuun helteisiin yllätti monet.

”Kevät oli hidas, mietin jo lisäruoan antamista, mutta kesä-heinäkuun vaihteessa tilanne muuttui rajusti. Pesät pursuivat mehiläisiä ja hunajaa. Ei aina kerennyt varautua, emot hävisivät. Onneksi tuli syksy, huh huh.”

Pesäkohtainen keskiarvo 41,1 kiloa

Vuoden 2025 satokyselyn tulokset varmistavat arviot hyvästä hunajasadosta. Etenkin pohjoisessa Suomessa satoa pidettiin erinomaisena. Keskimääräinen hunajasato pesää kohti oli kyselyn perusteella 41,1 kg, mistä saadaan hunajantuotannossa mukana olleen pesämäärän perusteella kokonaissadoksi 3,1 miljoonaa kiloa.

Kaikkialla sato toki ei ollut hyvä tai edes keskinkertainen. Paikalliset vaihtelut olivat totuttuun tapaan suuria. ”Detta är det sämsta året någonsin under mina över 30 år som biodlare”, totesi eräs vastaaja. Sato saattoi siis olla myös pitkän tarhaajauran kehnoin.

Hunajasato hyvä myös maakunnittain tarkasteltuna

Kun tarkastellaan satoa maakunnittain, kyselyn perusteella erityisen hyvä hunajasato, yli 60 kiloa pesää kohti, saatiin Etelä-Karjalassa, Keski-Suomessa, Keski-Pohjanmaalla ja

Kainuussa. Jos suhteutetaan sadon määrää alueen potentiaaliin ja haasteisiin, sato oli mainio myös Lapissa ja Pohjois-Pohjanmaalla, missä satokauden lyhyys verottaa hunajasatoja.

Kuvassa 1 on kuvattu hunajasatoa eri maakunnissa kolmen viime vuoden aikana satokyselyn tulosten valossa. Siitä voidaan havaita, että hunajasadon määrä vaihtelee yleensä eri maakunnissa vuosittain huomattavasti. Huomiota herättää kuitenkin se, että joissakin maakunnissa sato on melko samansuuruinen eri vuosina. Näin on esimerkiksi Päijät-Hämeessä, Uudellamaalla ja Ahvenanmaalla. Näkemystä hyvästä satovuodesta tukee se, että vain Etelä- ja Pohjois-Savossa sekä Pohjois-Karjalassa sato oli vuonna 2025 huonompi kuin edellisenä vuonna.

Mehiläistarhaajat huikeita hunajankuluttajia

Satokyselyyn vastasi 250 mehiläistarhaajaa, joista 36 oli ruotsinkielisiä. Ahvenanmaaltakin saatiin 17 vastausta. Iso osa vastaajista oli varsin kokeneita, sillä lähes 40 prosenttia vastaajista oli hoitanut mehiläisiä yli kymmenen vuotta. Vastaajilta löytyi elämäkokemusta muutenkin, sillä 66 prosenttia vastaajista oli yli 50-vuotiaita. Ilahduttava tieto oli, että reilu kolmannes vastaajista aikoi lisätä pesämääräänsä seuraavan kolmen vuoden aikana.

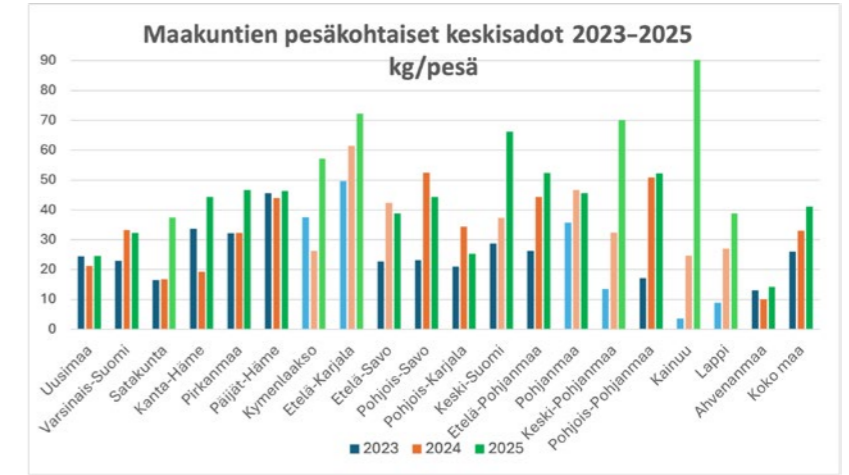
Kyselyyn vastanneista suurin osa oli harrastetarhaajia: vain noin 9 prosentilla oli yli 50 mehiläispesää. Yli 50 pesän tarhaajien pesämäärä ja hunajasato oli toisaalta määrältään kuitenkin noin puolet kaikkien vastaajien tuottamasta määrästä. Alle viiden pesän hoitajat tuottivat hunajasadosta noin 10 prosenttia. Nykyään satokyselyssä on kysymys myös tarhaajan kotitaloudessa käytettävän hunajan määrästä. Yleisimmin tarhaajatalouksissa käytetään hunajaa noin kymmenen kiloa vuodessa (mediaani), mutta hunajankulutuksen keskiarvo on peräti 17,8 kg. Siinä jo kannattaa muutamaa pesää hoitaa!

Kiitos kaikille satokyselyyn vastanneille! Kirjapalkinnon voitajaksi arvottiin **Anni Jäppinen** Lappeenrannasta. ●

TEKSTI AUKEAMAN TEKSTIT JA GRAAFIT ANNELI SALONEN
KUVA TARJA OLLIKKA

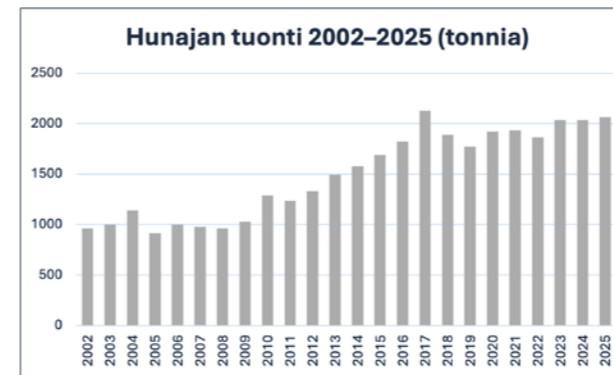
SATOKYSELYN TULOKSIA LUKUINA

- Pesäkohtaisen hunajasadon keskiarvo oli 41,1 kiloa. Suurin sato oli 133 kg/pesä.
- Vastaajista 40 prosentilla pesäkohtainen hunajasato oli yli 40 kiloa.
- Vastanneista 91 prosenttia myy hunajaa suoraan asiakkaille, noin 15 prosenttia jälleenmyyjille ja noin 15 prosenttia pakkaamoihin.
- Kuningatar-purkkia käyttää 22 prosenttia vastanneista.
- Muista pesän tuotteita kuin hunajaa kertoi myyvänsä 26 prosenttia vastaajista. Hyödynnetyimpiä pesän muita tuotteita ovat mehiläisvaha ja kennohunaja.
- Lajihunajien myyjä vastaajissa oli 12 prosenttia.

Kuva 1. Mehiläispesien keskisato satokyselyn mukaan eri maakunnissa 2023–2025. Maakunnissa, joiden pylväs on muita vaaleampi, vastaajia oli alle 10.

TUONTIHUNAJAN MÄÄRÄ VAKAA

Hunajan tuonti Suomeen tonneina Tullin tilaston mukaan.

Mielenkiinnolla odotimme lukuja tuontihunajan määrästä viime vuonna. Viestintä ja keskustelu hunajaväärennöksistä ei kuitenkaan ainakaan toistaiseksi ollut vaikuttanut hunajan tuontimääriin. Tullin luvuista kävi ilmi, että hunajan tuonti on pysynyt suunnilleen samalla tasolla vuodesta 2017 alkaen. Eniten hunajaa tuodaan Suomeen Saksan ja Tanskan isojen pakkaamojen kautta. Myös Ukrainassa ja Belgiassa on isoja pakkaamoja, joiden kautta hunajaa tuodaan Suomeen. Ukrainassa hunajaa myös tuotetaan paljon, Belgia on luonnollisesti pelkkä hunajan kauttakulkumaa, samoin kuin Saksa ja Tanska. Tullin tilastojen mukaan Suomeen tulee merkittävä määrä hunajaa myös Etelä-Amerikasta, Meksikosta. Tästä ei kuitenkaan voida päätellä, että hunaja olisi nimenomaan meksikolaista. Kiinnostava muutos viimeisten vuosien aikana on ollut tuonnin kasvu Virossa: vuodesta 2022 tuonti on yli kolminkertaistunut eli noussut 18 000 kilosta 57 000 kiloon.

Luke seuraa mehiläistarhauksen kannattavuutta

Liitto järjesti tammikuun lopulla perinteisen kannattavuuswebinaarin yhdessä Luonnonvarakeskuksen asiantuntijoiden, Kirsi Salmisen ja Arto Latukan kanssa. Mehiläistarhauksen kannattavuutta on seurattu jo vuodesta 2013.

Suomen Mehiläishoitajain Liitto ja Luke kertoivat tarhaajille mehiläistarhauksen kannattavuuskirjanpidosta tammikuun lopun webinaarissa. Luke seuraa kaikkien maatalouden alojen kannattavuutta, ja mehiläistaloutta on nyt seurattu 12 vuotta. Kannattavuuskirjanpitoon liitytään SML:n kautta. Liittyä voivat kaikki tarhaajat, joilla on yli 15 pesää ja tarkoituksena laajentaa tarhausta. Luke toivoo mukaan etenkin suurempia mehiläistiloja.

Tällä hetkellä mukana viitisentoista mehiläistilaa

Kannattavuuskirjanpidossa mukana oleminen on vapaaehtoista, ja siitä saatavat raportit ja muut palvelut ovat ilmaisia. Mehiläistilat toimittavat tilinpäätös- ja varastotietonsa SML:n yhteyshenkilölle, joka tallentaa ne LUKEn Smartti-järjestelmään. Tarhaajat saavat järjestelmästä aineiston perusteella lasketut tilakohtaiset tilinpäätökset ja oman taloutensa tunnusluvut. Tilojen tietoja käsittelevillä on vaihteluvollisuus, eikä yksittäisten tilojen tietoja julkaista missään. Tietoja hyödynnetään esimerkiksi tutkimuksessa, edunvalvonnassa, maataloushallinnossa ja opetuksessa.

Kannattavuuskirjanpidossa on tällä hetkellä mukana viitisentoista mehiläistilaa, joista pohjoisin on Oulun seudulla. Pesä on 20–200 tarhausta kohti, ja suurimmalla tilalla hunajasato jopa

Jo kuusi mehiläistilaa on saanut tunnustusmitalin oltuaan mukana kannattavuuskirjanpidossa 10 vuotta.

6 000 kg vuodessa. Vuonna 2024 mukana olevien tilojen yhden mehiläispesän keskimääräinen keski-sato oli noin 35 kg/pesä.

Tuloksia voi seurata Taloustohtori-palvelusta

Tilojen aineisto on osa Euroopan komissiolle toimitettavaa lakisäateistä FADN-aineistoa. Mehiläisalan tulokset julkaistaan ryhmäkeskiarvoina Taloustohtori-verkkopalveluissa. Mehiläistarhaajat näkevät palveluista omat tuloksensa.

Valitettavasti vuoden 2024 tilatiedot eivät olleet tammikuussa vielä siirtyneet Taloustohtoriin saakka, joten niitä ei voitu esitellä webinaarissa. Viivästys johtuu vuonna 2025 käyttöönotetuista uusista tietojärjestelmistä. Tulokset ovat kuitenkin nähtävissä taloustohtori.luke.fi-osoitteessa tämän lehden julkaisemiseen mennessä. Tänä vuonna päästään takaisin normaaliin aikatauluun, jolloin edellisen vuoden tulokset ovat nähtävissä jo kesällä.

Tarvitsemme jatkuvasti uusi tiloja kannattavuuskirjanpitoon. Jos liittymisen mukaan kiinnostaa, ole yhteydessä SML:n tutkimusasiiantuntijaan **Anneli Saloseen**: anneli.salonen@hunaja.net. Häneltä saat myös linkin kannattavuuswebinaarin nauhoitukseen.

TEKSTI ANNELI SALONEN

Mitä kuuluu naapurimaiden tarhaajille?

Pohjoismaiden ja Baltian maiden mehiläisalan järjestöt ja tutkijat tapasivat Tallinnassa NBBC-NBARS-tapahtumassa tammikuun lopulla. Valtaosa alan haasteista on yhteisiä, mutta mailla on myös omia erityispiirteitään. Tässä kuulumisia naapurimaistamme.

Ruotsissa runsaasti tarhaajia

 Ruotsin mehiläishoitajain liittoon kuuluu 16 000 tarhaajaa – lähes kahdeksankertaisesti Suomeen nähden. Paikallisyhdistyksiä Ruotsin mehiläishoitajien liitolla on peräti 254. Lisäksi maassa toimii oma ammattitarhaajien yhdistys, jossa on 250 jäsentä. Ammattitarhaajat tuottavat käytännössä puolet kotimaisesta hunajasta, ja liitto keskittyy esimerkiksi yhteistyöhön viranomaisten ja viljelijöiden kanssa ja pyrkii parantamaan kotimaisen hunajan asemaa markkinoilla. Ruotsissa tarhaus on aika tasa-arvoista – ja iäkäästä – puuhaa, 40 prosenttia mehiläishoitajista on naisia ja puolet tarhaajista yli 60-vuotiaita.

Viime satovuosi oli Ruotsissa heikohko, satoa saatiin noin 28 kg/pesä. Pakkaajille myytäessä hunajan hinta on ollut 5–6 €/kg, suoraan kuluttajille myytäessä 16 €/kg. Vientiä ei juuri ole. Huolta on viime aikoina herättänyt markkinoilla oleva edullinen tuontihunaja.

Lisäksi huolestuttavat kasvaneet talvitappiot, jotka viime kaudella olivat 20 prosenttia. Talvitappiokyselyssä havaittiin, että tyhjentyneet pesät ovat yhä tavallisempia. Neljänneksessä talvitappioista mehiläiset olivat yksinkertaisesti kadonneet. Tarkoituksena on syventyä tarkemmin ilmiön syihin. Edelleen varroa on vaikein haaste, joskin EKM on hieman yleistynyt ja viime kaudella havaittiin myös entistä enemmän toukkamätää. Ruotsissa on lisäksi perustettu tarkkailuryhmä aasianherhiläisen eli *Vespa velutinan* varalta.

Tanskassa tuore markkinointistrategia

 Tanskan mehiläishoitajien liitossa jäseniä on noin 6 200. Jäsenmäärä on ollut viime vuodet lievässä laskussa. Usein tarhaus lopetetaan noin kolmen vuoden jälkeen, kun menetetään alkuaan hankitut pesät eikä osteta uusia. Mehiläispesiä maassa on noin 101 000.

Talvitappiot olivat viime kaudella todella isot, 25,5 prosenttia. Pitkän ajan keskiarvo talvitappioissa on 16 prosenttia, mutta viiden viime vuoden aikana tappiot ovat olleet niin pienet vain kerran. Satovuosi oli Tanskassa normaali, kolmisenkymmentä kiloa pesää kohti. Maassa painitaan kuitenkin saman ongelman kanssa kuin muissakin Pohjoismaissa: juokseva hunaja olisi kuluttajien mieleen, mutta sitä on hankala tuottaa. Siksi hunajan kiteytymisprosesseja pyritään nyt tutkimaan.

Tanskan liitto on lanseerannut tänä vuonna markkinointistrategian, jolla kuluttajia kannustetaan valitsemaan ja vaatimaan kotimaista hunajaa sen luonnonmukaisuuden ja hyvän laadun vuoksi. Projektissa motivoidaan ja koulutetaan mehiläishoitajia puhumaan tuotteidensa puolesta.

Aasianherhiläinen havaittiin Tanskassa ensimmäistä kertaa viime kesäkuussa. Vaikka havainto jäikin yksittäiseksi, tarhaajia on kehoitettu pitämään silmänsä auki sen varalta. Apimondia-tapahtuma oli tanskalaisille iso – ja onnistunut – ponnistus viime syksynä.

TANJA PIIVIK

Pesämäärät vaihtelevat maittain merkittävästi. Eniten pesiä on Liettuassa, yli 182 000, toiseksi eniten Ruotsissa, 175 000. Myös Latviassa ja Tanskassa pesiä on yli 100 000.

Norjassa pohditaan uusia tapoja torjua tauteja

 Norjan mehiläishoitajien liittoon kuuluu 3 750 tarhaajaa. Jäsenkehityksessä on neljä viime vuotta ollut pientä laskua. Viime kaudella saatiin parin heikomman kesän jälkeen normaali sato, keskimäärin 40 kg pesää kohti. Vuotuinen sato on yleensä vajaat 2 000 tonnia, josta vientiin menee 75 tonnia. Norjalaisten tarhaajien omistuksessa oleva Honningcentralen on suurin hunajan tuoja. Eniten tuodaan juoksevaa akaasihunajaa sekä pehmeää hunajaa Ukrainasta.

Myös Norjassa on koettu vastaavia yhteiskuntien romahduksia kuin Ruotsissa. Syiksi on arveltu varroa ja sen seura-laistartuntoja sekä nosemaa. Esikotelomätää tai toukkamätää ei viime kaudella havaittu, mutta paljon keskustellaan siitä, voitaisiinko luopua radikaalista tavasta torjua niitä: nyt pesät ja kalusto on tuhottava, mikäli näitä tauteja ilmenee. Varsinkin ammattitarhaajille se on kova isku, ja mehiläisiäkkin käy sääliseksi.

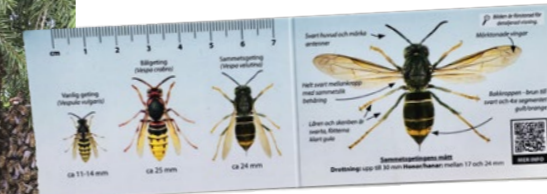
Talvitappiot olivat Norjassa viime kaudella lähes 20 prosenttia, vaikka ne aiemmin ovat pysyneet melko matalina. Norjassa tehdään parhaillaan tutkimusta siitä, mitä tapahtuu, kun torjunnat lopetetaan – syntykö varroa kestäviä mehiläiskantoja. Tutkijat ovat huolissaan myös aasianherhiläisestä, josta tehtiin maassa varmistamaton havainto marraskuussa.

Hyviä uutisia Norjassa on hunajan kulutuksen reilu lisääntyminen viime vuosina. Kulutusta pyritään edelleen kasvattamaan erilaisilla mehiläishoitajia tukevilla hankkeilla ja näkymällä esimerkiksi suosituissa ruokaohjelmissa ja somessa.

HELENA KAINULAINEN

Ruotsissa toimii parvipuhelin, kuten meilläkin, mutta soitto ohjautuu suoraan alueen mehiläishoitajalle. Ruotsissa parvipuheluja tulee noin 3 000 kesässä, joten automaatiosta on iloa.

Aasianherhiläisen leviämisestä ollaan huolissaan niin Tanskassa, Norjassa kuin Ruotsissakin. Ruotsiin on perustettu aasianherhiläiselle oma tarkkailuryhmä, ja sen tunnistamisen avuksi on tehty informatiivinen pieni esite.

Latviassa ja Virossa on kampanjoitu onnistuneesti hunajan puolesta ja saatu kulutus kasvuun. Latviassa kampanja saa jatkoa maaliskuusta alkaen.

ANNA-MARIA BORSHAGOVSKI

Tanskan tarhaajien suuri ponnistus oli viimeisyksinen Apimondia-kongressi. Järjestelyissä olivat mukana myös Norjan ja Ruotsin järjestöt. Tässä tutkitaan hunajabaarissa suomalaisia hunajia.

Virossa eletään hunajatutkimuksen kukoistuskautta

 Virossa arvioidaan olevan kokonaisuutena noin 5 100 mehiläishoitajaa, joista ammattitarhaajia on 45 (150–1 700 pesää) ja puoliammattilaisia 52 (100–150 pesää). Toimeentulon rajana pidetään 300:aa pesää. Alle kymmenen pesän harrastetarhaajia on noin 4 200. Koko maassa pesiä on noin 51 000. Yleensä hunajaa tuotetaan vuodessa 1 500–1 600 tonnia, mutta viime satovuosi oli kylmyyden ja sateisuuden vuoksi heikko, ja tuotanto jäi 500 tonnia normaalista.

Hunajan kulutus on kasvanut 20 vuodessa huikaisesti: noin puolesta kilosta 1,3 kiloon. Markkinoilla myydyistä hunajasta 85 prosenttia on kotimaista. Suoraan asiakkaille myytynä hinta on 7,0–11,0 €/kg, pakkaajille myytynä 3,5–4,5 €/kg. Kaupoissa virolainen monikukkahunaja maksaa keskimäärin 11,66 €/kg, tuontihunajan hinta noin 4,58 €/kg. Sadosta 60–65 prosenttia myydään suoraan asiakkaille. Kaupoissa myydään 25–30 prosenttia sadosta ja pakkaajille menee 10 prosenttia.

Kuten meillä, myös Virossa karhut aiheuttavat tarhaajille haasteita. Toinen tavallinen pesätuhoja tekevä nisäkäs Virossa on näätä.

Virolaiset tarhaajat ovat tehneet viime vuosina paljon työtä lasten ja nuorten parissa päiväkodeissa ja kouluissa osana Latvian kanssa yhteistä kuluttajakampanjaa. Samoin maassa tehdään tällä hetkellä paljon kunnianhimoista hunajatutkimusta, jolla pyritään selvittämään hunajan aitoutta, kasvialkuperää ja alueellista alkuperää.

Latvian tarhaajilla innostunut porukka

Latvian mehiläishoitajien yhdistyksessä on tällä hetkellä 3 586 jäsentä. Määrä on ollut pitkään vakaa. Ammattimaisia tarhaajia on lähes 200, ja mehiläispesiä 109 212 – ja suunta on lievässä kasvussa. Luomutarhaajien määrä sen sijaan vähentynyt radikaalisti: vuonna 2017 heitä oli 512, nyt enää 132. Luomuun soveltuvia alueita ei yksinkertaisesti tahdo löytyä. Luomutuotantoa pyritään tukemaan pesäetuella, jota maksetaan 40 €/luomupesä ja 17,5 €/tavanomainen pesä.

Myös peruskurssilaisten määrä on laskussa. Pitkään vuosittain koulutettiin 100 uutta kurssilaista, nyt 50–100. Määrän pieneminen johtuu paljolti hunajan markkinatilanteesta, joka on Latviassa vaikea. Hunajaa kulutetaan Latviassa vuosittain 1 800 tonnia, eli noin 1,13 kiloa henkeä kohti. Vaikka määrä on ollut kasvussa, kotimaista hunajaa jää edelleen vientiin noin 600 tonnia vuosittain.

Tilanteeseen on vastattu kolmivuotisella hunajan menekinedistämishelmalla, joka saa tänä vuonna jatkoa. Ohjelmaan on kuulunut monenlaista ulkomainonnasta koulujen hunajaaamiaisiihin. Latvia testasi myös Apimondian messuosastolla api export -kojua ja palkittiin kultamitalilla hienosta toteutuksesta.

Latviassa iso haaste ovat kasvinsuojeluaineet. Latvialaiset tutkituttavat hunajaa vuosittain, ja ovat todenneet kolme ainetta ongelmallisimmiksi. Ne ovat neonicotinoideihin kuuluva Acetamiprid sekä rikkakasvien torjuntaan käytettävät Glyphosate ja Clopyralid. Latvian viesti muillekin on: tutkituttakaa hunajanne.

Liettuassa paljon pesiä ja pergan tuotantoa

 Liettuassa mehiläistarhaajien tilanne on haastava. Tarhaajia on tällä hetkellä virallisessa rekisterissä 6 517, kun viime vuonna heitä oli vielä 9 807. Romahdusmaisen vähenemisen syynä on hunajan hinnan voimakas lasku. Liittoon tarhaajista kuuluu 3 010 eli 46 prosenttia. Mehiläispesiä Liettuassa on paljon, peräti 182 762, vaikka laskua edelliseen vuoteen on 16 prosenttia. Tarhat ovat myös suuria, keskimäärin 42 pesää. Luomutarhoja oli viime kaudella vain 40.

Ammattilaisina pidetään yli 150 pesän tarhaajia, joita on presentin verran tarhaajista. He omistavat 42 prosenttia tarhoista. Tarhauksella on maassa pitkät perinteet, ja elokuun ensimmäisenä lauantaina vietetään vuosittain Liettuun mehiläishoitajien päivää.

Hunajaa tuotetaan noin 5 000–6 000 tonnia vuodessa, ja keskisato on 31,5 kiloa pesää kohti. Keskimääräinen hunajakulutus on Liettuassa noin 0,7 kg vuodessa, joten hunajasta vain kolmannes kuluu kotimarkkinoilla. Pergaa tuotetaan vuodessa 30 tonnia, josta 2/3 menee vientiin. Hunajan suoramyyntihinta on 5–7 e/kg, markkinoilla hieman korkeampi: 8–9 e/kg. Pakkaajille myytäessä hunajasta saa vain 2,2–3,5 e/kg.

Erityistä huolta Liettuassa herättävät kasvinsuojeluaineet ja viljelijöiden välipitämätön asenne tarhaajia ja mehiläisiä kohtaan. Tarhaajat pelkäävät mehiläistensä hyvinvoinnin puolesta ja pohtivat vakavasti, onko tehomaatalousalueilla mahdollista pitää mehiläisiä. ●

TEKSTI VIRPI AALTONEN

Tallinnan tapaamisen monet ulottuvuudet

Kun Pohjoismaiden ja Baltian mehiläisihmiset kokoontuvat kerran vuodessa, tapahtumasta otetaan kaikki irti. Pidetään tieteellinen seminaari ja neuvon tapaaminen, kuullaan järjestöjen kuulumiset, retkeillään, esitellään alan tuotteita ja tietenkin hoidetaan suhteita kahvikuppien äärellä.

Erki Naumanis tutustutti vieraat Nordic Hotel Forumin kattotarhaan.

Kun mehiläishoidon neuvot tapaavat, varroatta ei selvitä varmasti koskaan. Näin oli myös NBBC-NBARS-tapahtumaan kuuluvassa neuvon tapaamisessa, jossa riitti puhetta myös punkista. Varroantorjuntien vähentäminen ja kulkeminen kohti vain tarvittaessa tehtäviä torjuntia tuntui olevan kaikkien osallistujamaiden tavoite. Samoin huoli toisen punkin, Tropilaelapsin, leviämisestä on yhteinen.

Neuvojen kokoontumisessa kuultiin myös esitys hypokloorihapokkeen (HOCl) käytöstä mehiläispesän bakteereja ja viruksia vastaan. Vesi-ruokasuolahöyryllä käsitellyissä pesissä eivät kuulemma taudit jyllää, eivätkä taudinaiheuttajat kehittä aineelle vastustuskykyä. Lisäksi puheenaiheena oli esimerkiksi uusi kylmien alueiden mehiläishoitajien verkosto, jossa pyritään luomaan erityisesti pohjoisille alueille sopivia keinoja tutkia ja hoitaa mehiläisiä. Sen tiimoilta pohdittiin, voisiko Amerikassa aloitettua talvisen sikiöinnin monitorointiohjelmalla laajentaa koskemaan kaikkia kylmiä alueita.

Retket laboratorioon ja kattopesille

Neuvojen retket suuntautuivat tällä kertaa TFTAK:n elintarvike-laboratorioon, jossa kehitetään yritysten elintarvike- ja bioteknologiainnovaatioita eteenpäin. Lisäksi tutustuttiin urbaaniin mehiläistarhaukseen Tallinnan pääpoliisiaseman seitsemännen kerroksen katolla. Poliisilaitos omistaa mehiläispesät, ja muutama konstaapeli oli opetettu hoitamaan niitä.

Koko seminaariväki tutkijoinen ja järjestöihmiseen pääsi puolestaan tapahtuman päätteeksi käymään tapahtumapaikkana toimineen Nordic Hotel Forumin kattotarhalle, jonka tuotteita hotellissa oli tarjolla aamiaisella, kahvihetkillä

ja pieninä lahja- ja myyntipakkauksina. Tarhan omistava **Erki Naumanis** piti kaupunkitarhauksen haasteista ja eduista seminaarivälillä myös luennon.

Pikkuruinen apiexpo: hunajatuotteita ja esitteitä

Tapahtumassa on aina tilaisuus myös tuoda näytteille erilaisia mehiläistuotteita, esitteitä ja lehtiä. Tällä kertaa varsinaisia tuotteita oli tarjolla vain isäntämaasta, ja vieraat pääsivät maistamaan hyvinkin eksoottisesti maustettuja makuhunajia, kuten kantarellilla, mustapippurilla ja suolalla maustettua hunajaa; värimintulla ja brandyllä maustettua hunajaa sekä piri-piri-chilisekoituksella viimeisteltyä savuhunajaa. Kiinnostavia painotuotteita olivat esimerkiksi latvialaisten uusi kanervahunajateos, virolaisten taskuopas siitepölyjen väreistä sekä norjalaisten pieni kenttäopas maan villimehiläisten tunnistamiseen.

Esillä olivat myös eri järjestöjen lehdet, jotka ovat edelleen mehiläishoitajille tärkeimpiä tiedonlähteitä mehiläisasioissa. Tämä kävi ilmi ruotsalaisen **Lotta Fabricius Kristiansenin** seminaarissa esittelemästä tutkimuksesta. Muut oleellimmat tiedonlähteet ovat tutkimuksen mukaan paikallisyhdistysten tilaisuudet, mehiläishoitoa käsittelevät kirjat sekä neuvojen opastus. Nuoremmassa polvessa kärkikolmikossa on myös some.

Tapahtuman loppupuolella Nordic Baltic Bee Councilin kokouksessa vahvistettiin, että ensi vuonna Pohjoismaiden ja Baltian mehiläisala kokoontuu Ruotsissa Upsalassa. Suur tänu meie kolleegidele Eestis, kohtume jälle Rootsis! ●

TEKSTI JA KUVAT VIRPI AALTONEN

Kahvittelun lomassa tutustuttiin kollegoihin. Suomea tapahtumassa edustivat Anneli Salonen, Pertti Harmaala, Virpi Aaltonen ja Lassi Kauko. Oikealla esittelyssä olleita makuhunajia.

Kutsu Kevätpäiville!

Lämpimästi tervetuloa liiton Kevätpäiville Lahteen 14.-15. maaliskuuta.

SML järjestää viimevuotiseen tapaan kaksipäiväisen Kevätpäivät-seminaarin, jossa perehdytään mehiläishoidon ajankohtaisiin teemoihin ja tällä kertaa erityisesti myös hunajaan. Lauantaina saadaan esimerkiksi kokemuksellista tietoa hyvän tarhapaikan valinnasta, käydään tulinen keskustelu parhaasta kehäkoosta ja kuullaan vuoden mehiläistarhaajan ajatuksia mehiläishoidosta.

Sunnuntaina saamme arvovaltaisen tervehdyksen, sillä luvassa on maa- ja metsätalousministeri **Sari Essayahin** puheenvuoro. Päivän teemana on hunaja. Ihmettelemme muun muassa erilaisia hunajapakkauksia sekä itse että pakkauksien valmistusta silmin. Kuulemme, mitä on menossa hunajamarkkinoilla ja miten hunajaa voidaan hyödyntää kauneudenhoidossa. Lisäksi pääsemme tutustumaan muutamaani lajihunajiin.

Tapahtuma pidetään Lahdessa, Kumppanuustalo Fellmanniassa, osoitteessa Kirkkokatu 27. Seminaarin ohjelma on ilmainen ja tarjolla on molempina päivinä maksuttomat päiväkahvit. Paikan päällä on tarjolla myös omakustanteinen lounas, joka maksaa 13,50 euroa. Tapahtumaan tulee ilmoittautua etukäteen SML:n nettisivujen Tapahtumat-osiossa olevan linkin kautta. Viimeinen mahdollinen ilmoittautumispäivä on 8.3.2026.

Jos tarvitset majoitusta, yksi vaihtoehto on Fellmannia vastaan sijoitettava Hotelli Scandic Lahti City osoitteessa Kauppakatu 10. Hotelli tarjoaa alennuksen huonevarauksista Scandicissa, kun varaus tehdään viimeistään 10 päivää ennen sen toteutumista. Löydät varauskoodin ja linkin liiton nettisivuilta tapahtuman yhteydestä.

Tavataan Lahdessa!

TEKSTI JA KUVA VIRPI AALTONEN

LAUANTAI 14.3.2026

- 10:00–10:15 Tervetuloitovotus ja muistamiset, Rami Heikkilä, SML
- 10:15–10:45 Vuoden mehiläistarhaajan puheenvuoro, Marko Leino, Varsinais-Suomen Mehiläishoitajat
- 10:45–11:15 Millainen on hyvä mehiläistarhan paikka, Ari Seppälä, Komppa-Seppälän tila
- 11:15–11:45 Paneelikeskustelu: Langstroth, Farrar vai joku muu?
- 11:45–12:00 Hunajapakkausten katselmuksen avaus, Virpi Aaltonen, SML
- 12:00–13:00 Lounastauko
- 13:00–13:20 Tropilaelaps-punkki ja muut mehiläisiä uhkaavat vaarat, Emilia Pulkkinen, Ruokavirasto
- 13:20–13:40 Kokemuksia sähköaitojen käytöstä ja tehokkuudesta karhuvahinkojen ehkäisyssä, Kasper Mickos ja Mirjam Koch, Helsingin yo
- 13:40–14:00 Hunajan hinnan määräytyminen, Arto Latukka, LUKE
- 14:00–14:20 Tuottajakäytön tulokset, Anneli Salonen, SML
- 14:20–14:40 Neuvojen tilannekatsaus, Pertti Harmaala, SML
- 14:40–15:10 Kahvitauko
- 15:10–16:00 Esittelyssä mehiläisalan tuoreet hankkeet:
 - Global Bee -hanke käy varroan kimppuun, Natalia Sergina-Kishlar, Oulun AMK
 - Mitä mehiläistalouden kasvupoluilla on koettu? Sanna Kängsep
 - Miten pölytyspalvelua toteutetaan Suomessa? Anna-Maria Borshagovski ja Iida Parikka, MehiVarma-hanke

SUNNUNTAI 15.3.2026

- 9:30–10:00 Hyvän käytännön ohjeet, Pertti Harmaala, SML
- 10:00–10:15 Maa- ja metsätalousministeri Sari Essayahin tervehdys (Teams)
- 10:15–10:45 Miten käsittelen hunajani, Ari Seppälä, Komppa-Seppälän tila
- 10:45–11:15 Hunajan laatuvirheet ja parasta ennen -päiväys, Anneli Salonen, SML
- 11:15–11:45 Lajihunajiin tutustuminen, Virpi Aaltonen ja Anneli Salonen, SML
- 11:45–12:00 Hunajan kosteuden mittaaminen, ohjeistus, Pertti Harmaala ja Anneli Salonen, SML
- 12:00–13:00 Lounastauko
- 13:00–13:30 Pakkaus tekee vaikutuksen, Katariina Kankaansivu, opiskelija, LAB Muotoiluinstituutti
- 13:30–14:00 Mitä on meneillään hunajamarkkinoilla? Aapo Savo, Hunajayhtymä
- 14:00–14:30 Hunajan käyttö kauneudenhoidossa, Ritva Sammalkivi, Sammalmamma
- 14:30–15:00 Päiväkahvi
- 15:00–15:40 Hunajasta – helposti! Sanna Kängsep ja Lauri Ruottinen, Mehiläistalouden kasvupolut
- 15:40–16:00 Pakkauskatselmuksen satoa, Virpi Aaltonen, SML

Lauantaina Fellmanniassa on myös tarjolla päivällinen hyvässä seurassa kello 19 alkaen.

Ota oma kosteusmittarisi mukaan ja kalibroi se paikan päällä!

Muutokset ohjelmaan mahdollisia.

TUNKKARIN PUNKKITALKOOT

eli mikroskoopin avaamia näkymiä varroan ja mehiläisten yhteiselämään

Asiasta innostuneiden tarhaajien REC- ja SMR-tutkimus Pihtiputaalla avasi uusia näkökulmia varroaresistenssiin.

Joulukuussa 2025 koettiin suomalaisen mehiläisjalostus- ja tutkimustyön kannalta poikkeuksellinen hetki. Pihtiputaalle kokoontui ryhmä mehiläistarhaajia, joita yhdisti kiinnostus mehiläisten varroankestävyyteen sekä mehiläisten puhdistuskäyttäytymiseen. Stereomikroskoopeilla varustautuneet osallistujat perehtyivät käytännönläheisesti REC- ja SMR-ryhmätutkimukseen.

Päivän vetäjänä toimi **Kati Tunkkari**, joka valmistelee pro gradu -tutkielmaansa mehiläisten ja varroapunkkien yhteiselosta Jyväskylän yliopistoon. Pihtiputaalla toteutettu kokoontuminen tarjosi harvinaisen mahdollisuuden yhdistää ajankohtainen tutkimustieto ja käytännön harjoittelu luotettavien tutkimustulosten saamiseksi.

Mitä puhdistuskäyttäytyminen tarkoittaa?

Mehiläisten puhdistuskäyttäytymisellä tarkoitetaan niiden kykyä tunnistaa ja poistaa pesästä sairaita, kuolleita tai loisten vaivaamia toukkia. Kyseessä on eräänlainen pesätason immuunijärjestelmä, joka ehkäisee tautien leviämistä ja heikentää varroapunkin lisääntymismahdollisuuksia. Käytännössä työmehiläiset aistivat kennossa olevan toukan kunnan. Tarvittaessa ne avaavat peitetyn kennon ja poistavat sairaan toukan ennen kuin tauti tai loinen ehtii levitä. Tämä on merkittävää esimerkiksi toukkamadän torjunnassa ja varroapunkin hallinnassa, ja sillä on suora vaikutus koko pesän elinvoimaisuuteen.

Puhdistuskäyttäytymistä mitataan tavallisesti neulatestillä, jossa 50 peittosikiötä tapetaan kennon kannen läpi ohuella

neulalla kennoonsa. Kehä palautetaan pesään, ja muutaman tunnin kuluttua tarkistetaan, kuinka tehokkaasti mehiläiset ovat poistaneet kuolleet toukat. Menetelmää käytetään myös Suomen Mehiläishoitajain Liiton jalostusarvosteluissa.

Koska puhdistuskäyttäytyminen on perinnöllinen ominaisuus, sillä on keskeinen rooli mehiläisten jalostuksessa. Pesät, joissa tämä ominaisuus on voimakas, valitaan usein jatkojalostukseen. Ilmiöstä käytetään myös nimitystä hygieeninen käyttäytyminen.

REC - uudelleenpeitetyt kennot kertovat tarkkuudesta

REC (Re-Capping) tarkoittaa avatun kennon peittämistä uudelleen. Tilanne syntyy, kun mehiläiset avaavat kennon kannen tarkastaakseen toukan kunnan ja toteavat kaiken olevan kunnossa. Tämän jälkeen ne peittävät kennon uudelleen.

Tutkimuksessa uudelleenpeitetyt kennot tunnistetaan avaamalla kennon kansi varovasti ja tarkastamalla mikroskoopin avulla, onko vahakannen alapuolinen silkkikerros ehjä vai puuttuuko siitä osa. Pihtiputaalla harjoiteltiin juuri tätä silkin kunnan arviointia. Mitä enemmän uudelleenpeitettyjä kennoja löytyy, sitä aktiivisemmin mehiläiset seuraavat toukkien tilaa ja sitä tehokkaammasta puhdistuskäyttäytymisestä on kyse.

SMR - varroapunkin lisääntymisen hillintää

SMR (Suppressed Mite Reproduction) kuvaa mehiläisten kykyä estää varroapunkin lisääntymistä suljetuissa kennoissa. Tutkimuksessa avataan valikoitu määrä sikiökennoja ja arvioidaan, kuinka monessa niistä punkkien lisääntyminen on häiriintynyt. SMR-ominaisuus on tärkeä työkalu varroaresistenttien mehiläislinjojen tunnistamisessa. Varroaresistenssi vähentää kemiallisen torjunnan tarvetta, parantaa pesien terveyttä ja tukee pitkäjänteistä jalostustyötä.

Käytännön tutkimustyötä mikroskoopin äärellä

Ryhmätutkimus alkoi perehtymisellä eri-ikäisiin mehiläistoukkiin. Tutkimukseen soveltuvan toukan tulee olla vähintään seitsemän vuorokauden ikäinen. Mitä lähempänä kuoriutumista toukka on, sitä helpompaa punkkien havaitseminen on.

Kati Tunkkari laskemassa ja tutkimassa kennon sisältä löytyneitä punkkeja. Punkkien eri kehitysvaiheiden tunnistaminen on tutkimuksen kannalta tärkeää.

Normaalisti emopunkki munii ensin koirasyksilön ja sen jälkeen 3-4 naarasta. Työläissikiössä on sen kuoriutuessa tyypillisesti yksi sukukypsä varroanaaras, kun taas kuhnurikennossa niitä ehtii kehittyä jopa kolme. Tilastollisesti työläiskennossa kehittyä keskimäärin 1,3 ja kuhnurikennossa 3,2 sukukypsää varroanaarasta. Kennoja tutkittaessa havaittiin, että yhdessä kennossa saattoi elää useampi punkki jälkeläisineen. Enimmillään yhdestä kennosta löytyi peräti 11 punkkia.

Osallistujat harjoittelivat myös tunnistamaan varroapunkin eri kehitysvaiheet: munan, protonymfin, deutonymfin ja aikuisen. Kennot paljastivat lisäksi selkeän eron mehiläistoukan ja punkkien jätöksissä – mehiläinen hoitaa asiansa siististi yhteen paikkaan, kun taas punkkien jätökset ovat huomattavasti hajanaisempia.

Käytännönläheinen tutkimus edistää jalostusta

Tutkimustyö osoittautui osallistujille paitsi opettavaiseksi myös yllättävän koukuttavaksi. Päivät venyivät, kun mikroskoopin alla avautui yhä uusia yksityiskohtia mehiläisten ja punkkien elämästä. Tutkimuspäivän ajankohta osui

sopivasti joulun alle, ja päiviä rytmittivät yhteiset ateriat sekä saunailta. Kokonaisuus sai runsaasti myönteistä palautetta, ja todettiin, että vastaavanlaiselle ryhmätyölle on selvästi kysyntää. Käytännönläheinen tutkimus yhdistettynä hyvään yhteishenkeen vie mehiläishoitoa ja jalostustyötä konkreettisesti eteenpäin. Seuraavaksi tavoitteena on järjestää nosematutkimukseen keskittyvää käytännön tutkimusta. ●

TEKSTI JA KUVAT PERTTI HARMAALA

Tutkimuksessa avattuja kennoja, joissa kuoriutumattomat toukat ovat vielä paikoillaan. Oli mielenkiintoista havaita, että lähes kuoriutumismuut mehiläiset köllöttelivät kaikki kennoissaan selällä.

Kuvassa mehiläisten osittain avaama kennonkansi. Mehiläiset avaavat kennojen kansiä varmistaakseen että kennon sisällä kaikki on kunnossa. Jos toukka on kuollut tai kennossa on paljon varroapunkteja, mehiläiset avaavat kannen kokonaan ja puhdistavat kennon. Mikäli kaikki on hyvin, mehiläiset sulkevat kennon uudelleen (recapping).

Viime kesän hunajasadon laatu hyvä

SML tutkitutti 147 hunajanäytettä vuoden 2025 sadosta. Tulosten perusteella kotimainen hunaja on pääosin laadukasta. Aistinvaraisen arvioinnin perusteella tarhaajien tulisi kuitenkin edelleen kiinnittää erityistä huomiota hunajan roskattomuuteen.

Liitto seuraa vuosittain tarkasti hunajan laatua aistinvaraisin arvioin sekä laboratoriotesteillä. Viime vuonna laboratoriotutkimuksiin QSI:n laboratorioon Saksaan lähetettiin 147 hunajanäytettä. Lisäksi näytteet arvioitiin aistinvaraisesti liiton toimistolla. Hunajanäytteiden kemiallis-fysikaaliset analyysitulokset olivat pääsääntöisesti hyviä ja raja-arvojen mukaisia (ks. Taulukko 1). Muutamissa näytteissä jokin raja-arvo ylittyi, ja siitä huomautettiin tarhaajalle lähetetyssä palautteessa. Kokeissa saadut arvot olivat hyvin samankaltaisia vuoden 2024 sadosta saatujen tulosten kanssa.

Siitepölyjen perusteella kaikki näytteet kotimaisia

Siitepölyanalyysin yhteydessä laboratorio antaa kommentteja myös muista asioista. Sieni-itiöitä ja selkeitä mesikastemerkkejä ja tarkkelysjiyviä ei löytynyt yhdestäkään näytteestä. Hiivasolujen pitoisuus oli kuitenkin noussut kolmessakymmenessä prosentissa näytteissä, kahdessa jopa erittäin voimakkaasti. Tämä saattaa johtaa hunajan käymiseen, joten tällaisen tuloksen

saatuaan tulisi tarkkailla hunajan säilyvyyttä. Neljä näytettä oli määritetty kukkaishunajan sijasta mesikastehunajiksi. Kaikista poikkeavista tuloksista on kerrottu tuottajille.

Kaikki näytteet oli laboratoriossa määritetty siitepölyjen perusteella suomalaisiksi. Muutama näyte oli saanut lajihunajamäärityksen siitepölykoostumuksen perusteella. Näytteissä esiintyi yleisimmin ruusukasvien, kuten vadelman ja hedelmäpuiden, sekä apilan siitepölyä. Runsaimpia siitepölyryhmiä olivat puolestaan aikaisempien vuosien tapaan apilat, ruusukasvit, rypsi ja muut ristikkukaiset sekä pajut.

Roskista, vaahdosta ja epätasaisuudesta huomautuksia

Aistinvaraisessa arvioinnissa käymisestä ei annettu yhtään huomautusta ja kerrostumisesta huomautettiin vain kahdelle näytteelle. Sen sijaan lähes 40 prosenttia sai huomautuksen siitä, että näytteessä oli roskaa. Tämä onkin yksi tärkeimmistä asioista, johon hunajan käsittelijän ja pakkaajan tulee kiinnittää huomiota. Oikea siivilöinti, selkeytys, puhtaat pakkausastiat ja silmälasien käyttö tarvittaessa auttavat tässä jo pitkälle. Myös käsittelystä sai huomautuksen 40 prosenttia näytteistä: hunajan pinnalla oli ilmakuplia tai vaahtoa tai hunajassa oli muuta epätasaisuutta, kuten raitaisuutta tai härmää.

Pakkausmerkintöjen puutteet kuntoon

Osa hunajanäytteistä tuli analyysiin myyntipakkauksessa. Harmillisen monesta pakkauksesta puuttui joko lähiosoite, erämerkintä tai molemmat. Myös parasta ennen -merkintä ja alkuperämaa saattoivat puuttua pakkausmerkinnöistä. Nämä kaikki ovat pakkausasetuksen mukaisia pakollisia pakkausmerkintöjä. Jos niistä on saanut huomautuksen, kannattaa hoitaa asia kuntoon. ●

TEKSTI JA TAULUKKO ANNELI SALONEN

Laadun varmistus. Kaija Suomin mainio kuva on SML:n viimevuotisen valokuvakilpailun satoa.

Hunajan pakolliset pakkausmerkinnät

- Elintarvikkeen nimi**
- Sisällön määrä** samassa näkökentässä nimen kanssa
- Pakkaajan tiedot**
 - Tuottaja / Pakkaaja / Markkinoija
 - Osoite sillä tarkkuudella, että posti löytää perille
- Parasta ennen merkintä ja erätunnus**
 - Parasta ennen merkintä voi olla erätunnus, jos päivämäärä on mainittu
 - Muut muodot: parasta ennen 11.2027 loppua tai 2027 loppua. Silloin tarvitaan erillinen erätunnus.
- Alkuperämaa:** Suomi
- Varoitusmerkintä:** Vain yli 1-vuotiaille

Kaikki pakolliset tiedot **myös ruotsiksi** kaksikielisillä paikkakunnilla.

Analyysi	2025 KA	2024 KA	Vaihteluväli 2025	Ohjearvo
Kosteus %	16,9	16,8	14,1–19,2	alle 20 %
HMF mg/kg	3,2	4,3	0,5–47,8	alle 40 mg/kg
Diastaasi, Schade-asteikko	25,4	23,8	10,8–55	vähintään 8
pH	4	4,1	3,6–5,8	-
Vapaa happo mekv/kg	18,9	17,5	6,5–37	alle 50
Sähköjohtokyky mS/cm	0,33	0,4	0,14–1,95	Kukkaishunaja alle 0,8 Mesikastehunaja yli 0,8

Taulukko 1. Vuoden 2025 ja 2024 hunajanäytteiden analyysituloksia